

Maciej Wojtyzsko

OPRAŠOVAČKA

Překlad: Jiří Vobecký

Dramaturgie: Ludmila Forétková

Režie: Jiří Vobecký

Osoby a obsazení:

Johana: **Ludmila Forétková**

Kristýna: **Lenka Szilasi**

Práva této hry zastupuje DILIA, Divadelní a literární agentura Praha

HRU UVÁDÍ:

Divadlo Silesia, občanské sdružení
Vyhliďalova 25, Ostrava-Heřmanice
jednatel: Jiří Vobecký

www.divadlosilesia.cz

Česká premiéra: 23. dubna 2010 v divadle Stará
Aréna v Ostravě

3. premiéra sezóny 2009/2010

Oprašovačka

V divadelní terminologii se tak říká zkoušce, při níž si herci opakují již nazkoušenou inscenaci, která se z nejrůznějších příčin delší dobu nehrála. Některá divadla mají ve svém provozním řádu nutnost zařadit tuto zkoušku po uplynutí doby šesti týdnů od poslední reprízy, jiná divadla tuto záležitost neřeší. Všeobecně probíhají opakovací zkoušky po začátku každé nové divadelní sezóny. Zkušeným divadelním hercům stačí na zopakování pouze jedna zkouška po předpokládané kvalitní domácí přípravě a slouží nejenom ke zopakování textu, situací na jevišti a souhře s partnery, ale i ke koordinaci s technickými složkami divadla, k souhře se zvukařem a osvětlovačem. Činoherci jsou obvykle schopni inscenaci „oprášit“ ještě i po několika měsících, ale jsou známy i případy, kdy herci po několika zkouškách zahráli inscenace, které nehráli dvě divadelní sezóny.

V některých loutkových divadlech je situace specifitější. Při velkém množství inscenací v klasickém loutkovém divadle není kladen důraz na dokonalé zvládnutí textu, protože herci za paravany nebo oponkami mají možnost text sledovat a číst, ale spíše na perfektní práci s loutkou. Proto je možné „oprášit“ inscenaci i po mnohem delší době.

Polský filmový a divadelní režisér, dramatik a spisovatel Maciej Wojtyzsko tuto situaci velmi dobře zná. Ve své hře o tom, jak loutkoherečka získá ke spolupráci herečku ryze činoherní, konfrontuje oba styly herectví a dává nám zahlédnout do málo známého divadelního zákulisí. A když se u „oprašovací“ zkoušky sejdou silné herecké osobnosti, mají si nejen o čem povídat, ale snadno mohou sklouznout i do konfrontace. Hra

prošla celou řadou polských divadel a dočkala se i řady překladů a poté i inscenací v zahraničí.

Kdo je Maciej Wojtyzsko?

Ač jsou si Češi a Poláci jazykově blízcí a patří do společné jazykové skupiny západoslovanských národů, všeobecná kulturní znalost a zájem o tvorbu sousedů je zatím dost nízká. Proto není náhodou, že až do svých 62 let byl Maciej Wojtyzsko českými překladateli a polonisty prakticky přehlížen a nedočkal se jediného překladu svého díla, přestože patřil a patří mezi nejvýznamnější tvůrce své generace. Narodil se 16. dubna 1946 ve Varšavě. V roce 1972 absolvoval katedru režie Státní vyšší filmové školy Leona Schillera v Lodži. V současné době je jedním z nejpoužívanějších polských režisérů, který má na svém kontě desítky divadelních inscenací, například her Thomase Bernharda, Slawomira Mrożka a Witolda Gombrowicze. Nevyhýbal se ani inscenacím pohádek pro děti.

Jeho tvůrčí dráha začala v sedmdesátých letech, kdy působil jako asistent režie u celé řady filmů. Své první samostatné filmové režie se dočkal až v roce 1980, kdy natočil film „Tajemství Marabutovy šifry“ podle vlastního scénáře. Na další film si musel počkat celé čtyři roky, kde realizoval dílo „Syntéza“. Následovaly filmy „Ohnivý anděl“ (1986), a pak legendární „Mistr a Markétka“, tedy jeho nejznámější dílo, televizní seriál z roku 1988 s Gustavem Holoubkem v hlavní roli, který s úspěchem několikrát uvedla i Česká televize. V poslední době se realizoval jako režisér nejrůznějších televizních seriálů, jako například „Medová léta“, „Městečko“, „Miluji Kláru“, „Penzionát pod růží“ nebo „A přece se točí“.

V některých seriálech, které od přelomu století vznikají v komerčních i státních televizích (obdobně jako v České republice) režíroval jen některé díly. Jeho posledním samostatným celovečerním filmem je „Luisina zahrada“, která také dostala cenu na Polském filmovém festivalu v roce 2007 a v rámci Dnů evropského filmu byla úspěšně uvedena i v Praze v roce 2009. Další film již dokončil, jeho polská premiéra se uskuteční v příštích týdnech, předpokládáme, že jeho českou premiéru uskutečníme rovněž v Ostravě.

Wojtyzsko je rovněž autorem knížek pro mládež, jako byla například „Syntéza“, „Tajemství Marabutovy šifry“ nebo „Sága rodu Klaptonů“, ale asi nejúspěšnější jsou jeho pohádkové knížky „Bromba a ti druzí“, „Bromba a filosofie“ a „Bromba a psychologie.“ Pohádková postavička Bromba se zapsala do paměti celých generací polských dětí a knihy samotné mnoha literárních ocenění.

Maciej Wojtyzsko je také autorem více než desítky divadelních her. Mezi ty nejznámější patří „Bambuko“, poprvé realizovaná v Divadle Alexandra Fredra“ v Hnězdně v roce 1988, „Semiramis“ (premiéra ve varšavském divadle „Wspolczesnym“ v roce 1996), „Oprašovačka“ (premiéra v Divadle Alexandra Wengierky v Białystoku v roce 1994), „Železná konstrukce“ (opět premiéra ve Varšavě, a to v roce 1998) a „Bulgakov“ (poprvé realizovaná v „Divadle Juliusza Slowackiego“ v Krakově v roce 2002). Stejně divadlo poté uvedlo také jeho „Zemi sedmilhářů“. Výčet dalších inscenací je mimo možnosti našeho programu. V současném Polsku jsou Wojtyzskovy hry na repertoáru tamních divadel prakticky stále a některá divadla drží na repertoáru i několik jeho her

najednou. Jeho hry byly také přeloženy do celé řady evropských jazyků.

Vzhledem k tomu, že Maciej Wojtyzsko jako dramatik debutoval poměrně pozdě, jeho divadelní hry velmi dlouho nezaznamenali čeští překladatelé. První překlad vznikl až v roce 2008 a jednalo se o hru „Země sedmilhářů“. Maciej Wojtyzsko na základě této skutečnosti zadal k překladu své další dvě hry: „Oprašovačka“ a „Královna k sežráním“. Po osobním setkání se svým českým překladatelem ve Varšavě v roce 2008 následovalo pověření k překladu dalších jeho mezinárodně sdělných děl „Bulgakov“, „Semiramis“, „Železná konstrukce“ a „Hříchy stáří.“ Poprvé se na české jeviště dostala právě „Oprašovačka“ a to formou scénického čtení v Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí organizované Polským institutem v Praze. Náš divadelní soubor se proto rozhodl hru realizovat jako řádnou inscenaci a otevřít tomuto dramatikovi dveře na česká jeviště. Vzhledem k avizovanému zájmu celé řady českých dramaturgů o dílo Macieje Wojtyzského je možné, že o tomto dramatikovi u nás ještě hodně uslyšíme.

Co ještě připravilo Divadlo Silesia?

Ještě na dvě premiéry, které se uskutečnily ještě do konce divadelní sezóny 2009/2010. První z nich proběhla v pátek 7. května v Klubu Atlantik v Ostravě. Bula tou jí inscenace hry Trash Story mladé polské spisovatelky Magdy Fertacz.

V Divadle Stará Aréna jsme uskutečnili v pátek 21. května českou premiéru komedie Dominika Rettingera „Psycho-tera-politika, jejíž načasování do předvolebního období bylo neplánované, o to však komedie získala na své aktualizaci.

Maciej Wojtyzsko

OPRAŠOVAČKA

Premiéra: pátek 23. dubna 2010

Stará Aréna v Ostravě